

Motion om att minska konstgräsets negativa miljöpåverkan

Svenska miljöinstitutet IVL har under 2016 på uppdrag av Naturvårdsverket kartlagt källor till och spridningsvägar för mikroplaster i vatten. Kartläggningen visar att den största källan utgörs av däckslitage från trafiken. På andra plats kommer konstgräsplaner för fotboll. IVL beräknar att ca 4800 ton mikroplast släpps ut i naturen från konstgräsplaner årligen, och att det försvinner ca 3 ton gummigranulat från en vanlig konstgräsplan per år.

Att konstgräs sprider mikroplast i stor omfattning var tidigare okänt men inte helt oväntat. Besöker man en konstgräsplan och ser de små granulatbitarna av gummi som täcker hela planen blir nog antagandet mera rimligt. Gummigranulatet sprids allt för lätt. När man till exempel snöröjer planerna följer också granulatet med och hamnar till slut i dagvatten och vattendrag. Mikroplast är finfördelade plastpartiklar. Genom dess svampliknande egenskaper binder de andra miljögifter till sig och blir än mer skadliga än de är i sig själva. På grund av sin storlek misstas de för mat och kommer då in i näringskedjan. Där sprider de höga halter av gifter till fiskar, fåglar och andra djur – likt människor. Ett generellt problem med plast är att även om det sönderdelas och blir mikroplast så bryts det inte ner som organiskt material utan blir bara mindre.

Materialen från konstgräsplanen sprider inte bara mikroplast. De innehåller även en rad hälsofarliga ämnen. De flesta av Eskilstunas konstgräsplaner innehåller SBR-granulat som är gjort av nermalda däck från personbilar och lastbilar. Kemikalieinspektionen har i sin rapport "Konstgräs ur ett kemikalieperspektiv" konstaterat att däck innehåller särskilt farliga ämnen som kan vara "långlivade, bioackumulerande, cancerframkallande, reproduktionsstörande eller arvsmassepåverkande".

2016 gjorde SWECO en utredning på uppdrag av Naturvårdsverket där de tittade närmare på SBR. De fann att det inte var en överhängande risk att utsättas för SBR-granulat men att det var stora problem att fastställa ämnena. De skriver att det potentiellt kan ingå 3041 ämnen i gummit men att de endast fastställt cirka 60. De skrev även att vidare forskning måste utföras för att bedöma hälsoriskerna. I lakvatten från SBR-granulat finns dock ämnen som PAH'er, ftalater, PCB och framförallt tungmetaller som zink, bly, arsenik och kadmium.

2015 släppte Linköpings Universitetssjukhus rapporten "Miljö- och hälsoeffekter av konstgräs – en kunskapsinventering". En av rapportens slutsatser är att fyllnadsmaterial innehållande återvunna däck bör undvikas vid nyetablering av konstgräsplaner.

Miljöpartiet i Eskilstuna anser att det finns alldeles för många signaler som pekar på att det här inte är bra, varken för hälsa eller för natur. Att ca 3 ton hälsofarligt SBR-granulat årligen sprids från varje konstgräsplan anser vi inte vara försvarbart att fortsätta med. Om det inte kan säkerställas att läckage och skada på miljö och människor kan undvikas bör dessa planer ersättas med vanligt gräs eller annat hållbart material. Hållbara material som exempelvis ett korkmaterial kan användas istället för gummi. Ett annat sätt att minska läckaget är filter i dräneringen till konstgräsplaner och att man kontrollerat samlar upp och renar det granulat som följer med vid snöröjning.

MP Eskilstuna föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

- att tidsätta mål för utfasningen av hälsofarligt SBR-granulat från kommunens befintliga konstgräsplaner och budgetera medel för detta.
- att dränering och brunnar vid kommunens befintliga konstgräsplaner förses med ett silssystem för att förhindra spridning av granulat och microplaster.
- att kommen ansvarar för att plogad snö från konstgräsplaner samlas upp på närliggande hårdjord uppsamlingsyta.
- att kommunen utreder så kallat hybridgräs och andra alternativ till konstgräs.
- att frysa planerade investeringar av nya konstgräsplaner fram tills dess att alternativ som är bättre för miljö och hälsa har utretts.

Magnus Arreflod (mp)

Marielle Lahti (mp)

Robert Lindberg (mp)

Faktaruta:

På de flesta av kommunens konstgräsplaner används SBR-granulat för att skapa stadga och som fyllnadsmaterial. SBR-granulat är gjort av nermalda däck från personbilar och lastbilar. Ämnen som man funnit i SBR-granulat:

- Tungmetaller: arsenik, bly, kadmium, kobolt, koppar, krom, kvicksilver, nickel, selen, zink, vanadin, varav flera är direkt giftiga.
- Ftalater: misstänks hormonstörande och kan orsaka infertilitet, förbjudna att användas i leksaker.
- PCB: ett kemiskt miljögift, stora mängder orsakar leverskador och kan ge upphov till cancer.
- PAHer: aromatiska kolväten, kan medföra ökad risk för cancer.
- Cyclohexamin: beskrivs som frätande och brandfarlig.
- HA-oljor: ett oljeextrakt av råolja, cancerframkallande.

Källa: Sweco "Däckmaterial i konstgräsplaner, Kemikalieinspektionen "Konstgräs ur ett kemikalieperspektiv"